

ՄԻ՝ ՍՍՏՆԷՔ

Ես միշտ ինձ հարց եմ տալիս. որն է տարբերությունը ֆրիստոնէութեան եւ միւս կրօնների միջեւ: Այն, որ յաւիտեանական կեանք է խոստանում՝ միւս կրօններն էլ ունեն: Այն, որ բարութիւն եւ ազնուութիւն է փարփում՝ այդ դէպքում կրիշնայիզմն աւելի բարի կրօն է: Նոյն պահին ու ծեսերը, մեղանչումն ու մեղքերի թողութիւնը, միակ Աստուծոյ գաղափարը միւս կրօններում էլ առկայ է: Ուրեմն ո՞րն է ֆրիստոնէութեան առաւելութիւնը: Պատասխանը հետեւեալն է. Քրիստոս եւ իր ապրած կեանքը: Եթէ միւս կրօններն ու նրանց հիմնադիրները աւելի գաղափարախօսներ ու փիլիսոփաներ էին, Քրիստոս ապրուած եւ ապրո՞ղ կեանք է: Նա իր կեանքով մեզ օրինակ դարձաւ:

Եթէ ընդունում ենք, որ այսօր էլ Յիսուս մեզ հետ է ու մեր մէջ, կը նշանակի այսօր էլ Նոր Կտակարանը շարունակւում է: Կը նշանակի այսօր էլ Բեթղեհէմի աստղը ցոլում է երկնականարում՝ կեանքի մոլորուած հոգիներին ուղեցոյց: Այսօր էլ մենք, Մարիամի ու Մարթայի պէս, ողբում ենք մեր հանգուցեալներին ու մտածում՝ եթէ Աստուած լինէր, մեր հարազատը չէր մեռնի: Այսօր էլ անառակ որդիների պէս շատերս թափառում ենք բախտի նաւով՝ մոռացած հօրեանական տուն ու Հայրենիք: Ինչպէս միշտ, այսօր էլ մեր շուրջն են փարիսեցիներ ու մաքսաւորը, թերահաւատ Թովմասը, կարճահասակ Զաքէոսն ու ձեռքերը լուացող Պիղատոսը, մատնիչ Յուդան եւ աստուածասպան ամբոխը:

Ամէն բան իր տեղում է: Դերերը նոյնն են: Միայն անցել է երկու հազար տարի, եւ այլ են դերակատարները: Մե՛նք ենք դերակատարները:

Այսօր ուզում եմ խօսել դրանցից մէկի մասին. *Յուդա Իսկարիօտացի*: Բայց ոչ թէ խօսել մէկից, որն ապրել է երկու հազար տարի առաջ, այլ ա՛յն՝ Յուդայի, որ այսօր էլ կա՛յ եւ ապրում է: Մե՛ր միջի Յուդայի: Քանի որ, երբ մենք սկսում ենք խօսել Քրիստոսի ժամանակներից, ստացւում է մենք խօսում ենք անցած-զնացածից: Ո՛չ, այդ մօտեցմամբ մենք սպանում ենք ֆրիստոնէութիւնը: Հերովդէսն այսօր էլ փնտռում է Նորածին Արքային: Բարի սամարացին մեր մէջ է մի՛շտ: Եւ Յուդան մատնում է երէկ, այսօր եւ վաղը:

Ո՞րն է տարբերութիւնը Յուդայի եւ միւս մեղաւոր մարդկանց միջեւ: Ինչու՞ Յիսուս ներքեց գողին, աւագակին, շնացողին ու անառակին, բայց չներուեց Յուդան: Արդեօ՞ք անարդարութիւն չէ:

Եթէ մակերեսօրէն մտածենք, Յուդայի արարքը մեծ յանցանք չէր: Ինչու՞: Որովհետեւ Յիսուսին բոլորն էին ճանաչում: Նա փարփում էր երես առ երես, տաճարում ու փողոցներում, ժողովրդի մէջ, բաց, անվախ: Նա ոչ ոքից չէր թաքնւում, եւ բոլորն էլ գիտէին Նրան:

Յուդան ուղղակի ցոյց տուեց մէկին, ում բոլորը նանաչում էին: Ուրեմն ինչու՞ այդքան անողոք լինեմք մարդու հանդէպ:

Այդ ամէնը սակայն առաջին հայեացքից: Փորձեմք գտնել բուն արմատը եւ փորձեմք հասկանալ՝ ինչ ասել է *մատնիչ*: Աստուած հանդուրժում է բոլոր մարդկային մեղքերը եւ պատրաստ է ներելու: Բայց Աստուած չի՛ ներում մատնիչներին: Մանաւանդ, երբ մատնում են սուսիկ-փուսիկ, ժպտեքես, կեղծ բարոյականութեան, ու համբոյրի բողի տակ:

Ո՞վ է մատնիչը: Յիշեմք Հայոց պատմութիւնը: Քանի-քանի բերդեր են ընկել մատնիչների պատնառով: Քանի անմեղ կեանքներ ու նակատագրեր են խաթարուել նրա՛նց մատնութեամբ: Մատնիչն ունի մարդկային բոլոր մեղքերը՝ հպարտութիւն ու նախանձ, չարութիւն ու ատելութիւն, վախկոտութիւն ու խորամանկութիւն:

Ո՞վ է մատնիչը: Մատնիչը նա է, որին գործածում ու վերջում լքում է հե՛նց գործածողը: «Այսօր իրե՛ն մատնեցիր, վաղն էլ ի՛նձ ես մատնելու»: Ահա՛ աքսումը: Ա՛յս է մատնիչի վախճանը:

Ռուս մեծ մանկավարժ Սուխումիւնսկին պատմում է.

«Երբ ինձ նշանակեցին յատուկ ուղղիչ դպրոցի տեսուչ, ես մտածում էի՝ ինչպե՞ս կառավարել երկու հազար գող ու աւագակ, 14-ից 18 տարեկան յանցագործ տղաների: Մի ֆանի օրից ինձ մօտ կանչեցի եօթաշակերտի, որոնց քիչ թէ շատ վստահում էի եւ ասացի, որ պէտք է ինձ օգնեն, որպէսզի կառավարեմք դպրոցը: Տղաների մէջ նրանք պէտք է տեսնէին ինչ է կատարում եւ ինձ տեղեկացնէին:

«Մի ֆանի ամսից ես տիրում էի իրավիճակին: Իմ աշակերտները գալիս ու ինձ պատմում էին օրուայ լուրերը: Ես սաստում էի զանցառուներին, պատժում, վտարում: Այդ եօթ հոգին բարեխղճօրէն կատարում էին իրենց տեսչի յանձնարարութիւնը: Սակայն մի ֆանի ամսից դադարեցրի իմ աշխատածուր: Ես սարսափեցի:

«Ես դաստիարակում էի եօթ լրտես, ես դաստիարակել էի եօթ մատնիչ: Եւ որոշեցի. եթէ այնպիսին չպէտք է լինեմ, որ ինձ հաւատան, վստահեն ու կիսուեն ինձ հետ, ուրեմն ես մանկավարժ չեմ»:

Աշակերտները սխալ լուրեր չէին տալիս իրենց տեսչին:

Նրանք յայտնում էին այն, ինչ կատարում էր դպրոցում, աշակերտների սխալ արարքներն էին պատմում: Արտաքին հայեացքից նրանք նիշդ են, նրանք սուտ չեն խօսում:

Ճիշդ են, բայց ո՛չ նշմարիտ: Ճիշդ են, բայց ո՛չ բարի: Ինչպէս Յուդան: Նա նիշդ ցոյց տուեց իր Ուսուցչին, բայց նշմարիտ չէր նա: Քանզի *«Ամեն նիշդ չէ, որ բարի է, բայց ամեն բարի նշմարիտ է»*, - ասել է Ներսէս Շնորհալին:

Մեզ թւում է, որ մատնութեամբ, զրպարտութեամբ, ուժով, չարախօսութեամբ կարող ենք յաղթանակներ արձանագրել մեր կեանքում: Բայց դա մարդու կակազ մտքի արդիւնքն է: Գուցէ մատնութիւնն ու

գրպարտութիւնն էլ կարող են յաղթանակներ տօնել, բայց որքան կարճատեւ են դրանք: Վկան՝ մարդկութեան պատմութիւնը: Եւ միայն սիրոյ յաղթանակն է մնայուն ու յանձնարարական: Վկան՝ Յիսուս Քրիստոս: Նոյնիսկ աշխարհակալ Նապոլէոնը կեանքի վերջում խոստովանեց. «Ես ոչ մի բանի առաջ ծունկի չեմ գալ, միայն Աւետարանի: Որովհետեւ ես աշխարհը գրաւեցի գէնֆոլ, Յիսուս դա արեց առանց գէնֆի, սիրով»:

Ամէնքս էլ ունենք մեր սխալներն ու թերութիւնները, մեղաւոր ենք, ինչպէս Յիսուսի աշակերտները: Շատերը լեցին Յիսուսին, Պետրոսն ուրացաւ, Թովմասը կասկածեց Նրա Յարութեանը, միւսները դաւանանքին ու փախան Խաչից ու Խաչեալից: Բայց բոլորն էլ մեծ փարոզիչներ դարձան ու չլիշուեց նրանց սխալները: Միայն Յուդան կրեց մատնիչի անսրբելի խարանը, մարդկութեան յանձնարարական անէծքը, միայն Յուդան է տառապում դժոխքում:

Ովքե՞ր են մատնիչները: Դանթէ Ալիգերիի «Աստուածային կատակերգութեան» մէջ դժոխքի ամենաստորին խորխորատներում տառապում են մատնիչներն ու հայրենիքի դաւանանքները:

Մի՛ մատնէք: Որպէսզի ձեզ տեսնելով համբան չչեղեն ձեր ընկերները: Որպէսզի ձեր մօտենալով խօսակցութիւնը կիսատ չթողնեն ձեր իսկ բարեկամները:

Մի՛ մատնէք: Թող ձեր պատճառով մարդիկ չդատուեն: Թող ձեր պատճառով մարդիկ չխաչուեն: Լաւագոյն դէպքում, Պիղատոսի պէս լուացէ՛ք ձեր ձեռքերը եւ ինչ լինելու է թող լինի, բայց մի՛ խաբուէ՛ք երեսուն արծաթ առաջարկող փարիսեցու կակազ խօսքին: Որպէսզի չլսէ՛ք Տիրոջ ձայնը.

–Յուդա՛, համբուրելով ես մատնում ինձ:

Մի վերցրէ՛ք կեանքի այդ դերը: Մի՛ խաղացէ՛ք այն:

Եւ թող Աստուած լուսաւորի մեր հոգիները, կեղծն՝ իրականից, ստրկութիւնը՝ ստրկամտութիւնից, հաւատքը՝ հաւատալիքներից, եւ ճշմարտութիւնը՝ մատնութիւնից տարբերելու մեծ շնորհը, այժմ եւ միշտ եւ յաւիտեանս յաւիտենից: Ամէն:

ԸՆԾԱՆՈՒԷՐ ԱՐԴ. ԲԱԲԱԽԱՆԵԱՆ